

B

B (písmeno) - druhé písmeno *latinskej abecedy*

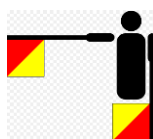
<https://en.wikipedia.org/wiki/B>

Morse

Námorná vlajka

Semafor

Braille

Prsty

Písmeno B

Iniciála B. Incipit Beatus (miniatúra žaltára Ramsey, 975-1000)

Iniciála B. Sv. Benedikt (iluminácia z graduálu, 3.štvrtina 15.st.)

Iniciála B s motívom tanca smrti (A. F. Butsch: Die Bücher-Ornamentik Der Renaissance, Vol I., 1878)

Ba - živá *duša* obsiahnutá v osobe ochranného ducha *Ka*; zobrazovaná ako vták s ľudskou hlavou (ženskou), niekedy aj s ľudskými rukami; uchovanie tejto živej duše zaisťovalo *balzamovanie* (pozri *múmia*, *nepravé dvere*, *zádušný chrám*); Ba častým motívom v *Knihách mŕtvych*; pozri *Ach*, *ibis*; *egyptskí bohovia*

-v súvislosti s heslom *alchymia*: egyptská mysticky smerovaná alchymia pracovala s pojmami ako *Khat* telo (fyzické telo), *Ka* telo (éterický dvojník fyzického tela *Khat*), *Ba* telo (nebeská duša, ktorá je podstatou duše ľudského jedinca a tvorí jeho vyššie ja), *Djed* (energetický kanál, ktorý spája *čakry* a tiahne sa po chrbtici až ku hlave; jeho aktivácia, ťahanie energie s nazýva aj „vzpriamený Djed“); aktivácia *Ka* tela nastáva pri aktivácii kanálov (čakier) pozdĺž Djedu; spojenie stúpajúcej energie pozdĺž chrbtice (po Djede) s mozgom vytvára *Uraeus*

Baaf - sv. *Bavo*

Baal - *semitský* (sýrsko-kanaánsky) boh hromu, úrodnosti polí a stád, syn boha *Dakona/Dáгона*; zrejme uctievaný v podobe *zlatého teľaťa*; pozri *Belzebub*, *Ašera/Asserot*, *Anat*, *Eliáš*; *Jezabel*; *tofet*, *granátové jablko*; *bohovia hromu*; *bohovia pôdy*, *úrody*, *poľnohospodárstva*; *bohovia búrky*; *bohovia plodnosti*, *bohovia vetra*, *bohovia vodní*; *Kótar/Kótar-chasis*, *Safón*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Baal>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Ba%C3%A4>

Jordan v súvislosti s heslom *El*: západosemitský (*kanaánsky* a *fenický*) boh zeme a neba, ktorý sa spolupodieľal na vláde s *Motom* a *Jammom*

„Baal“ – „Pán“; západosemitský *kanaánsky* a *fenický* boh (severný *Izrael*, Libanon, Sýria a neskoršie aj *Egypt*); *boh plodnosti* a života, boh búrky; uctievaný asi od 2.tis.pr.Kr. do 200pr.Kr.; má celý rad prídomek a miestnych pomenovaní:

Alijan Baal - Baal (Mocný)

Baal-Markod - Baal (Pán tanca)

Alijan-Kuardim - Baal (Najmocnejší z hrdinov)

Baal Hammon - Baal (Pán obetného dymu; hlavný boh *Kartága*)

Baal-Safón - Baal (Pán hory Safón)

Baal-Lebanon - Baal (Pán Libanonu)

Baal Zebúl/Baal-Zebúb - Baal (Pán kraja)

Biedermann v súvislosti s heslom *mucha*: v 2Kráľov sa spomína ekrónsky boh *Baal Zebúb*; išlo o sýrske božstvo, vládnuce nad mračnami múch, rovnako ako v Grécku *Zeus Apomyios* (Zeus hubiteľ múch, Zeus ochranca pred muchami).

-podľa (2Kráľov 1,2-16) *Belzebub* bol miestnym božstvom, bohom *peľištejského* mesta Ekrónu/Akaronu a kráľ Achazjáš k nemu vyslal poslov (hebr. malakim, gr. angelús) so žiadosťou o *veštbu*, či sa uzdraví; výraz *Belzebub* židovskí prekladatelia Biblie do gréčtiny preložili doslovne gr. Baal myian = Baal múch a tento tvar si osvojili aj evanjeliá (Matúš 10,25; 12,24; Marek 3,22; Lukáš 11,14-18), ktoré (Lukáš) Baalovi myian dávajú prídomek knieža zlých duchov

-podľa mladšieho, lingvistického výkladu ide o kanaánskeho, ugaritského boha Baal-Zebúla/Belzebula (hebr. Pán, vlastník zebulu; zebul = vyvýšené obydlie, trón alebo titul v zmysle: princ, jeho výsosť)

-z pejoratívneho prepisu mena Baal-Zebúb (*Matúš* 12,24) vzniklo meno démona *Belzebuba* (Pána múch); Baal je tiež stotožňovaný so sýrskym bohom búrky *Hadadom*; centrum kultu boha Baala bolo v *Ugaritu*, v Ašdód/Ašdad v priebehu *peľištejského/filištínskeho* obdobia; inak bol Baal uctievaný po celom východnom pobreží Stredozemného mora (Chasór, Sidón, Tyros), s egyptskom *Mennofer*/gréc. *Memfise*, v *Kartágu* a i.; zachovali sa jeho vyobrazenia na *stéle* z Ugaritu v podobe sediaceho boha s býčimi rohmi (považovaný bádateľmi alebo za Baala alebo za *Ela*), soška teľaťa (pozri *zlaté teľa*); Baal je hrdinom *stvoriteľských mýtov*, jeho meno uvádza *Biblia*, spisy Filóna z *Byblu*; výraz Baal (Pán) zrejme nahrádzal vlastné meno pradávneho božstva búrok a dažďov (pozri *bohovia vodní*); v *panteónu* bol Baal považovaný syna kanaánskeho *Ela*, za

otca kanaánskeho, fenického *Dagana* a za otca siedmich bohýň *plodnosti* (iné texty uvádzajú tri dcéry alebo manželky; Baal bol uctievaný zrejme už od 19.st.pr.Kr.; neskoršie sa jeho funkcie rozšírili a stal sa bohom vegetácie a plodnosti; svoje prvenstvo a kráľovskú moc si musel najprv vybojovať pomocou zbraní zhotovených božským remeselníkom *Kótarom* (porovnaj úlohu *Héfaista* v *gréckej mytológii*) a poraziť sily *Chaosu* reprezentované bohom *Jammom*; Baal žil v nádhernom sídle na hore *Safón* (pozri grécky *Olymp*); v paláci sa rozliehal jeho dunivý hlas a Baal oknom zavlažoval zem; podľa ďalších verzií mu slúžilo sedem mládencov a osem *diviakov*, z ktorých všetci mali pravdepodobne funkciu *plodnosti*; mal aj dcéry *Pidraj* (predstavovala svetlo; pozri *bohovia svetla*), *Tallija* (personifikovaný dážď a rosa; pozri *bohovia vodní*) a *Arsij* (stelesnenie pôdy; pozri *bohovia podsvetia*); sestrou a manželkou boha Baala bola bohyňa lovu a bitky *Anat*; Baal bol zobrazovaný s *kyjakom* a *bleskom* a kužeľovitou prilbou; zo zvierat mu bol zasvätený *býk* a *býčie rohy* (jeho dcéra *Anat* zobrazovaná so slnečným kotúčom a kravskými rohmi rovnako ako egyptská *Hathora*); postava Baala odráža večnú tému *dobra* a *zla*, ktorá sa v tomto čase prvý raz objavuje v blízkovýchodnom náboženstve (pozri starší egyptský mýtus o *Usírevovi* a *Sutechovi*); Baal neprestane zväzda boj so svojimi nepriateľmi: zlým bratom *Jammom*, bohom mora alebo sedemhlavým *hadom Lótanom* (biblickým *Leviatanom*); najznámejší je však mýtus o súboji Baala a jeho brata boha smrti *Mota*; Baal je v tomto boji dočasne porazený, ale opakovane z neho vychádza ako víťaz; mýtus ďalej vypráva, ako splodil býčka, ktorý počas jeho neprítomnosti mal byť zárukou jeho moci; potom zostúpil do *podsvetia* a vyzval na boj sily *chaosu* reprezentované *Motom*; Baal v súboji zomrel, ale zásluhou *Anat* opäť ožil a v siedmom roku *Mota* zabil (pozri *symboly číselné: 7*); víťazstvo Baala nad *Motom* (*smrťou*) slávené počas jesenných novoročných sviatkov v mesiaci *tišrít* (prvý mesiac nadchádzajúceho obdobia dažďov); námet zomierajúceho a opätovne ožívajúceho boha tu nie je viazaný na ročné obdobia a ich pravidelné striedanie, ale má vzťah na sedemročné, *tzv.sabatické* cykly plodnosti (*sabat* = prestať) a neplodnosti (sedem rokov odpočívania zeme a sedem rokov plodnosti); od poč.17.st.pr.Kr. bol Baal uctievaný aj Egypťanmi, ktorí ho považovali za boha ničivej sily a spájali ho so *Sutechom*; jeho kult však nikdy neprijali za svoj; mýtus o Baalovom pádu a jeho opätovnom vzkriesení preto nie je možné celkom stotožniť s príbehom *Usireva* a *Éset*; v *helenistickom* (grécko-rímskom) období splynul Baal v oblasti *Palestíny* s gréckym *Diom* a rímskym *Jupiterom*; ako *púnske* božstvo bol spájaný s rímskym bohom siatby a roľníctva *Saturnom*; pozri *atribúty, symboly alegórie a prirovnania; zviera, býk; kalendár židovský*

Baalalat Gubla/Balaat Gebal - mestská bohyňa mesta *Byblos*, obdoba bohyne *Ištar*

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Ba%C3%A4lat>

Baalbek - pôvodné *fenické* mesto (v dnešnom Libanone), Grékmi nazývané *Heliopolis*, obdobne ako egyptské mesto *On*; pozri *Hélios*

baalberská skupina - súčasť kultúrneho *neolitického* komplexu s *lievikovými pohármi* (3 000 pred Kr.) z južnej Moravy, Čiech a juhovýchodnej časti Nemecka

Baal-Zebúl - Nový biblický slovník v súvislosti s heslom *Eliáš*: Baal-Zebúl bol sýrsky boh života; je známy z textov z Ras Šamry; od jeho mena pochádza výraz Baal-zebúl, t.j. „Pán múch“, čo zrejme predstavovalo spôsob, akým sa Izraeliti posmievali sýrskemu božstvu; z jeho mena odvodený *Belzebub*; pozri *Baal*

baba Jaga - rus. Баба Яга, juhoslovansky Baba Roga čiže Stará baba; v slovanskej mytológii postava v podobe *starej ženy*; žije sama v lese v stavení, ktoré je obohané plotom z ľudských hnátov alebo v *chalúpke na kurej nôžke*; spoločnosť jej robí *čierna mačka* alebo *havran*; uchováva mŕtvu a *živú vodu* a kúzelné zrkadlo; jazdí (lieta) na metle, niekedy (v ruskom folklóre) lieta v mažiari a odráža sa tlkom; je zosobnením *zlé* sily, keď k jej chalupe zablúdi človek, zožerie ho; keď Baba Jaga umiera, stromy sa ohýbajú k zemi a hučí vietor; Baba Roga je juhoslovanský typ *jezinec*; totožná s *ježibabou*; Eymológia výrazu Baba Jaga môže pochádzať od slovanskeho základu Baba či Bába, ktorý značí starú ženu, a domáceho mena Jaga, ktoré značí Hedvigu; zrejme zdrobenina odvodená od poľského krstného mena Jadwiga; rovnako môže mať svoj pôvod v mene zlej starozákonnej kráľovnej *Ježábel*, ktorá bola horlivou vyznávačkou boha *Baala*, ktorému bývali v ohnivej peci obetované aj malé deti; pozri *bosorka*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Je%C5%BEibaba>

Baba Jaga tancujúca s mužikom (lubok, 18.st.)

V. Vasnevov: Baba Jaga (1917)

I. Bilibin: Baba Jaga (1902)

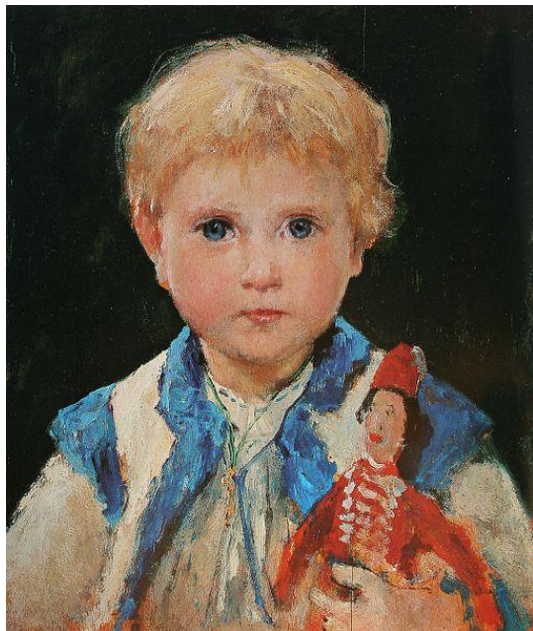
Badb - tiež Badhbh; v írskej mytológii je Badb bola bohyňa vojny, zároveň tiež symbolizuje promiskuitný pohlavný život; v bitkách často pôsobila strach medzi vojakmi; dokáže tiež na seba brať podobu *havrana* alebo *vrany*; jej sestrami sú Macha a *Morrigan*; ako bohyňa vojny je niekedy známa ako Badb Catha („bitka vrana“); spôsobuje strach a zmätok medzi vojakmi a tak rozhoduje o výsledku bitky v prospech svojho obľúbeného vojska; Badb môže tiež objaviť pred bitkou a načrtnúť rozsah nadchádzajúceho krviprelievania, alebo predpovedá smrť pozoruhodného človeka; robí tak prostredníctvom kvilivého kriku; bola tiež pravidelne zobrazovaná ako aktívna účastníčka vojny (na rozdiel od Morrigan), a preto bolo bojisko niekedy označované ako „záhrada Badb“; pozri *legendárne vrany*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Badb>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Badb>

bábika - česky *panenka*; Heinz Mohr v súvislosti s heslom *obdobia života*: bábika je symbolom desaťročného dievčaťa; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

-v súvislosti s heslom *upír*: ak bola upírom žena, vynikala nad iné svojou neobyčajnou krásou a výnimočnosťou; jej tvár bola mŕtvolne bledá, vlasy boli čierne ako havranie krídla, pery červené ako krv a pri pohľade do jej tmavých (alebo červených) očí sme mohli vidieť bábiku

A. Anker: Dievča s bábikou (1875)

W. Wojtkiewicz: Bábiky (1906)

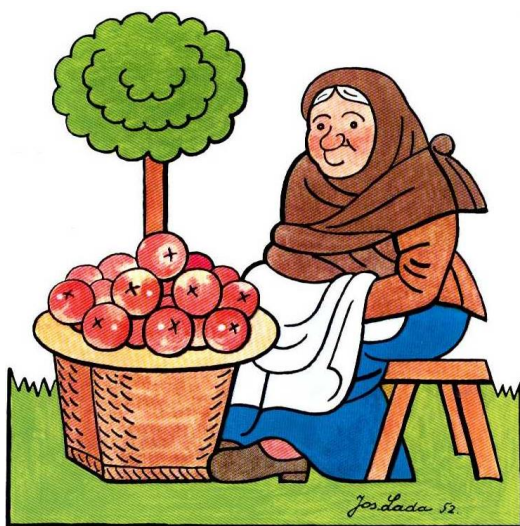
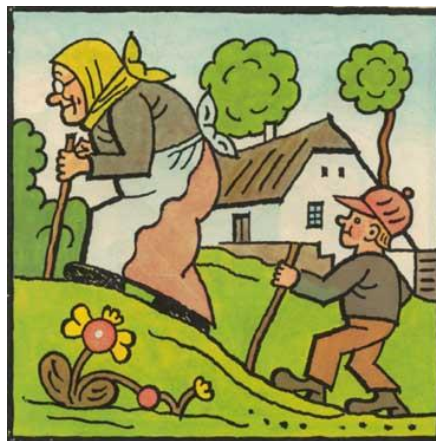
babka - 1. *stará žena*

2. český ľudový výraz pre *chrústa*

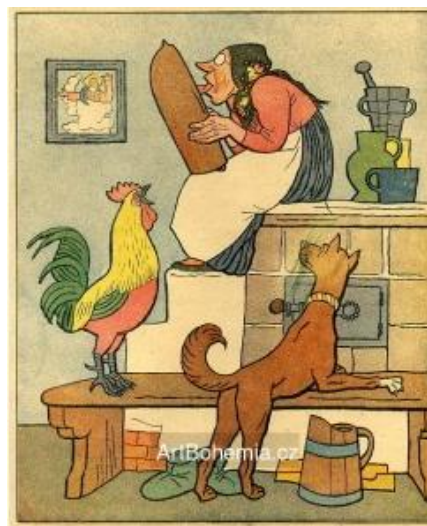
J. Lada: Byla jedna babka, prodávala jabka (ilustrácia riekanky)

J. Lada: Bába leze do bezu, já tam za ní polezu (ilustrácia riekanky)

J. Lada: Byla jedna babka, prodávala jabka (ilustrácia riekanky)

J. Lada: Bába sedí za kamny, vylizuje kuthany (ilustrácia riekanky)

J. Lada: Bije jako mlatec (ilustrácia príslovia)

J. Lada: Babka s nůši jablek (ilustrácia)

J. Lada: Bába s nůši II. (ilustrácia)

J. Lada: Bába s nůši jablek (ilustrácia)

J. Lada: Babka (ilustrácia)

bábka - 1.figúra pre dramatickú postavu, vedená bábkarom
2.prenesene človek neschopný samostatného úsudku

-rozdelenie hlavných druhov bábok:

podľa rozmerov: plastické, reliéfne, plošné (tieňové siluetové, tieňové transparentné), tieňoherné maňuškové

podľa ovládania:

a) časťou bábkarovho tela: prstové, pästné, dlaňové, maňuškové/ručné: jednoručné aj dvojručné, mimické, trikové (*čierne divadlo*), tieňoherné maňušky

b) ovládané sprostredkovane: závesné (marionety na drôte, na niti), plošné a tieňové, ťahané, klávesnicové, tyčové, krosnové, hlavové

c)ovládané kombinovane: biomechanické (kombinácia maňušky a paličkovej bábky), paličkové (javajky), bábka s živou hlavou, rukou, nohou

d) podľa smeru ovládania: vedené zhora, zo strany, zdola, zozadu

pozri maňuška, marioneta, wayang, vajanka, javajka; tieňohra, bunraku; *Punche, Judy; Guignol; Petruška; Gašparko/ Kašpárek/ Kasperle, Hanswurst, Karagöz; Pinocchio, Spejbl a Hurvínek; kačina/kachina/kokko; manekýn; Medzinárodná únia bábkarov/Union Internationale de la Marionnette/UNIMA; betlehem/jasličky; kathakali; „krásne madonky“*

W. Wojtkiewicz: Bábky (20.st.)

bábkové divadlo - špecifický divadelný druh; podľa typu použitej *bábky* sa rozoznávajú formy divadla *marionetového, maňuškového, tieňového, čierne divadlo*; počiatky v Egypte 1600 pr.Kr. (kultový a náboženský účel), prvé predstavenia v 5.-4.st.pr.Kr. v Grécku (parodický charakter antických hier); z antického Ríma rozšírenie do Európy (postavička *míma* sa stala pravzorom pre ďalšie bábkové typy); v stredoveku maňuškové hry na jarmokoch; v 16.st. prvé stále bábkové scény; vznik populárnych bábkových komických typov (Polichinelle, ďalej pozri: *bábka; skoromoch; verteb*); v 17.-18.st. marionetové divadlá (snaha o ilúziu a napodobňovanie hereckého divadla), zdomácnenie v strednej a východnej Európe - súčasť ľudovej kultúry; moderné bábkové divadlo orientované stále predovšetkým na detského diváka, tvorba bábok sa dostáva do rúk profesionálnych výtvarníkov; špecifická tradícia bábkového divadla na Strednom a Ďalekom východe; pozri *wayang/wajan/vayang, javajka, tieňohra, džóruri, bunraku, verteb, karagöz; Štátne bábkové divadlo* (v Bratislave), *Ústřední loutkové divadlo* (v Prahe); *betlehem/jasličky*

-korene bábkarského divadla siahajú až do starovekej Indonézie, Číny a Egypta, keď súviselo a náboženstvom a vierou; bábkarské hry väčšinou stvárňovali príbehy o bohoch a poučovali ľudí o dobre a zle; na Slovensku sa ako najznámejšia bábka (alebo *marioneta*) preslávil *Gašparko*, ktorého vznik siaha až o 17.st.; znázorňoval snahu o oslobodenie národa spod rakúskej moci

G. Volpato: Bábkové divadlo Punch a Judy (lept, 18.st.)

T. Rowlandson: Divadlo Punch a Judy (akvarel, 18.-19.st.)

bábkový film - druh *animovaného filmu*; pozri *kreslený a plôškový film*; *mravec Ferda*

Baburen Dirck van - (†1624); tiež známy ako Teodoer van Baburen a Theodor Baburen, alebo pod prezývkou „Biervlieg“ (Ølflue – „ten, kto veľa pije“); holandský maliar, jeden z popredných utrechtských *caravaggionistov*, ktorý bol silne inšpirovaný Caravaggiovým dramatickým *šerosvitovým štýlom*

http://da.wikipedia.org/wiki/Dirck_van_Baburen

https://en.wikipedia.org/wiki/Dirck_van_Baburen

D. van Baburen: Kupliarka (1622)

D. van Baburen: Mladý muž s židovskou harfou od (1621)

D. van Baburen: Prometheus spútaný Vulkánom (1623)

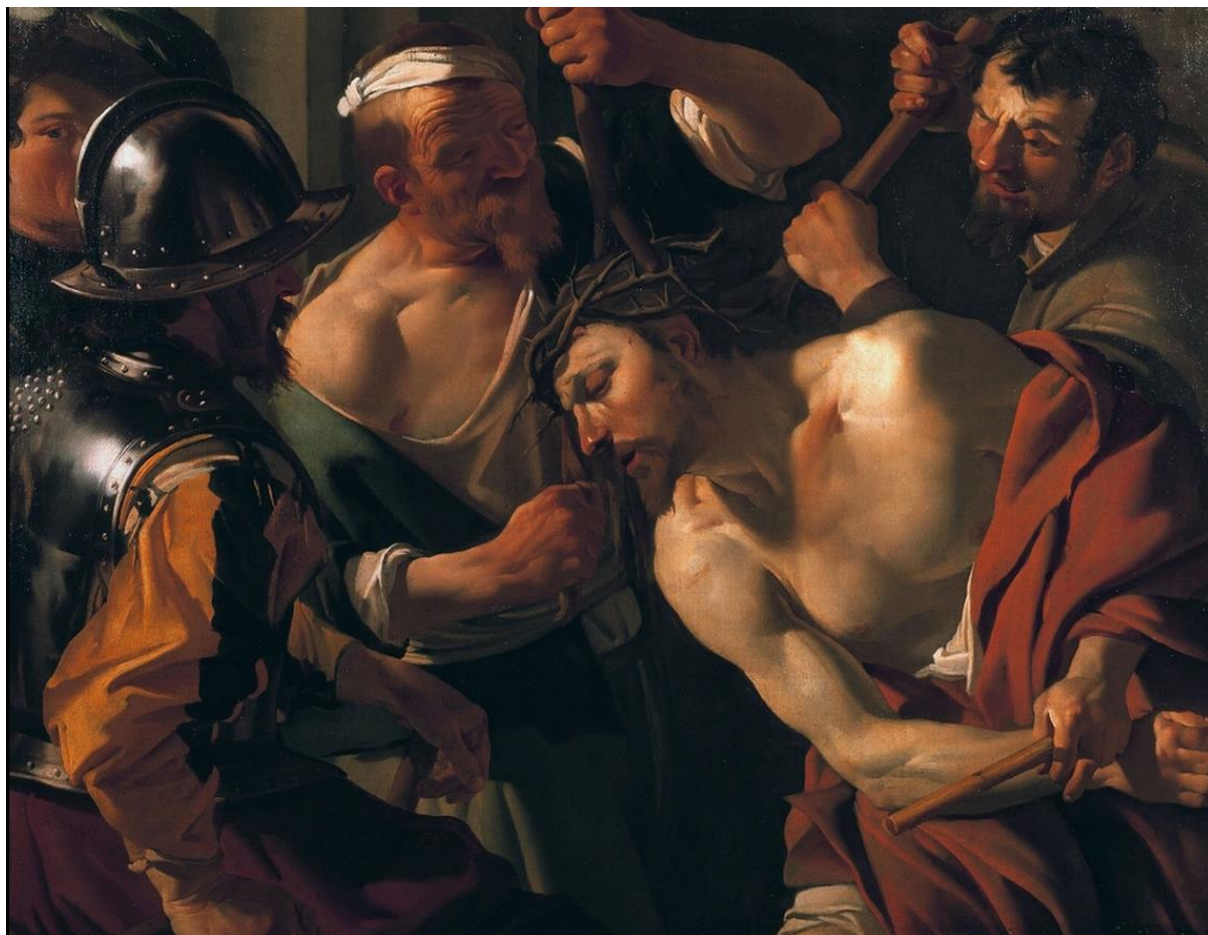
D. van Baburen: Kristus umýva nohy učeníkom (1616)

D. van Baburen: Sv. František z Assisi (1618)

D. van Baburen: Sv. Irena zachraňuje sv. Šebastiána (1615)

D. van Baburen: Korunovanie Krista tŕňovou korunou (1623)

D. van Baburen: Ukladanie Krista do hrobu (1617-1621)

D. van Baburen: Caritas Romana. Cimon a Pero (1618-1624)

D. van Baburen: Achilles pripravený pomstiť smrť Patrokla (1624)

„**Bábuška štýl**“ - tiež *ruský štýl*; jeden z etnicky motivovaných módných trendov 70.rokov 20.st.; návrhár Vjačeslav Zajcev; inšpirácia sovietskym ľudovým umením a *folklórom*; *rubašky*, *sarafány*, *kozácke čižmy*, *tubetejky*; pozri *móda*

Ruský štýl